

BISERICA și ȘCÓLA.

Fóia bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl v. a.

Correspondențele se se adreseze Redacției

„BISERICA și ȘCÓLA.“

Er banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECEȘANĂ în ARAD.

„Pentru ca să-flă lumină.“

Din incidentul, că venerabilul părinte Dr. Eremia Remus Roșca, protopresviter onorar, director al seminarului archidieceșan din Sibiu și membru al Consistoriului archidieceșan și metropolitan, a fost primit la 8/20 Iulie a. c. în tagma monachală în sfânta mânăstire Hodoș-Bodrog prin Pré Cuvioșia Sa, părintele archimandrit Augustin Hamsea, „Tribuna Poporului“ în nrul ei apărut Mercuria trecută *ne insultă, și ne amenința de nou.*

Și după ce față de vorbele, față de insultele și amenințările „Tribunii Poporului“ ómenii cu judecată și-au rostit deja cuvântul lor, — constatând cât numără, și cât cântăresc și vorbele și insultele și amenințările numitei foi — noi din parte ne n'avem de astă dată nimica de adaos.

Este însă o cestiune, asupra căreia datorință avem a reveni, și anume:

Când „Tribuna Poporului“ a riscat să dechiare, că primirea în tagma monachală a părintelui Dr. E. Roșca a fost „*un act de volnicia,*“ a făcut de sigur această dechiarațiune pentru un scop órecarele. Că a fost acel scop, urmărit de „Tribuna Poporului,“ bisericesc și în interesul bisericii, seau nu, — nu voim a-ne pronunța. Fapt este însă, că imediat după cel dântâi articolu publicat în această cestiune de „Tribuna Poporului,“ — a apărut în fóia magiară din Arad, „Aradi Közlöny,“ un articolu scris în *același sens și de același cuprins*, încât se părea, că ar fi scris de aceeași mână; ér cele publicate de „Aradi Közlöny“ au fost reproduse de mai multe foi magiare din Budapesta.

Așa se vede însă, că foile magiare n'au potut să-dea credémént celor ce publicaseră în această ces-

țiune după informațiunile „Tribunii Poporului“; și au ținut, că este de lipsă, ca să-se informeze singure despre adevérata stare a lucrului; și informându-se au rectificat, și desmințit ulterior cele publicate de „Tribuna Poporului,“ — constatând, că actul primirii părintelui Dr. Roșca în tagma monachală s'a efeptuit *cu observarea tuturor formelor legale prescise de rënduieła și așezămintele bisericii noastre dreptmăritóre.*

Care va să dică *„planul și scopul urzit și plămădit de „Tribuna Poporului“ prin neadevărurile răspândite n'a succes.*

Acest nessucces, este natural, a măchnit adênc pre omul, carele îl-plăsmuise; și ajuns în această penibilă situațiune a inventat și publicat în „Tribuna Poporului“ teoria, că Pré Cuvioșia Sa, părintele archimandrit Augustin Hamsea „ar fi dictat diaristilor magiari, cum să-l apere de abusul, ce l'ar fi sôvêrșit“ (după „Tribuna Poporului“) pentru primirea în tagma monachală a părintelui Dr. Roșca.

Fățã de această invențiune a „Tribunii Poporului,“ și pentru ca să-nu mai pótã fi sedus nime-nã de neadevărurile, ce le răspândesce ðilnic numita fóia — redacțiunea acestei foi în Nrul 29 din anul curent a publicat doue premii de câte o sutã de galbeni, și anume „unul pre seama aceluia, carele va dovedi, că desmințirea făcutã „Tribunii Poporului“ de diaristii magiari pentru neadevărurile răspândite în această cestiune s'ar fi întêmplat la insistența, seau cel puțin cu scirea Pré Cuvioșiei Sale, părintelui archimandrit Augustin Hamsea; ér al doilea premiu pre seama aceiula, care va poté dovedi, că la primirea în tagma monachală a părintelui Dr. E. Roșca s'ar fi comis „*nu abus,*“ cum rischézã a afirma

„Tr. Pop.“ dar cea mai mică neobservare a formelor legale, seau a practicei observate în trecut la primirea în tagma monachală a demnitarilor metropolitanii, cari se află astăzi în viață.“

Răspunzând „Tribuna Poporului“ la cele publicate de noi în nrul 29 al acestei foi, cădută în imposibilitatea de a dovedi, ne amenință într'un mod nedatinat până acum în presa română, — imputându-ne „minciună și obrăznică“; ér în nrul ei apărut Mercuria trecută, deasemenea în lipsă totală de dovezi, — dechiară, ca cele două premii, publicate de noi le „donéază asociațiunii naționale aradane“.

Luând act de această declarațiune a „omului“ dela „Tribuna Poporului“, — constatăm, că este frumos și chiar laudabil sêmțul și tendența sa de dărniciă pentru o instituțiune culturală. Cât șcim noi însă, așa șcim, că nimenea nu poate dona altuia, decât ceea ce este al lui; ér a dona cine-va cuiva ce nu este al lui după conceptele de drept, cel puțin așa credem noi, cade în altă categoriă, asupra căreia nu ne sêmțim chiămați a-ne pronunța. Ceea ce dăcem noi, este, că cine dorește să-aibă pentru sine, seau să doneze altuia premiile publicate de noi, — să poftéscă, și să împlinéscă condițiunile, sub cari au fost scrise acele premii, și apoi îi punem în tot momentul la dispozițiune premiile scrise.

Cu cele ce am publicat până aci, am fi terminat cu ce eram datori a enunța în cestiunea, pre carea „Tribuna Poporului“ o numesce: „afacerea Hamsea — Roșca.“

După ce însă „Tribuna Poporului“ în nrul ei din 5/17 Iulie a. c. se încercă a răspândi neadevăruri și calumnii noué, — în interesul adevărului și în interesul sfintei noastre biserici dreptmăritóre datorință avem, ca să arătăm lumii și aceste neadevăruri și calunnii, — deórece dacă unora le place a făuri neadevăruri și calunnii, — altora neapărat le incumbe datorința de a pune stavilă încercărilor de a seduce.

Dice adecă „Tribuna Poporului“ — că după ce fostul archimandrit și egumen al sfintei mânăstiri Hodoș-Bodrog, Pré Cuvioșia Sa părintele *Corneliu Zsvicoviciu*, a trecut la o mânăstire sêrbéscă, „nu s'ar fi introdus o mai bună rânduielă și chiverniseală în mânăstire“, mai departe, că „s'ar fi devastat pruniscea și s'ar fi exploatat pădurea mânăstiréscă.“

În fața acestor calunnii ale „Tribunii Poporului“, constatăm fără temere de a poté să fim vre

odată desmințiți de cineva, că: nici pruniscea nu s'a devastat, nici pădurea mânăstiréscă nu s'a exploatat, și că preste tot în economia mânăstirii s'au făcut multe și însemnate îmbunătățiri.

În ceea-ce privesce aserțiunea „Tribunii Poporului“, — că s'ar fi devastat pruniscea, — constatăm, că pruniscea nu numai că nu s'a devastat, din-contra s'a îngrijit astfel, că s'a mărit, și cu muncă și sacrificii bănesci s'au plantat în anii din urmă mai multe mii de pomi roditori, — apoi s'a introdus cultivarea legumelor în o formă, ce servește de merit celor ce au lucrat până o-au adus în starea de astăzi, ér nu de obiect de calumniă, precum se încercă a-o face această înțeleptul canonist și econom dela „Tribuna Poporului“.

În ceea ce privesce pădurea mânăstiréscă constatăm, că pădurea nu numai că nu s'a exploatat, precum rischéază a afirma „Tribuna Poporului“; ci tocma din contra s'a regulat cu grea muncă și grije, s'a plântat cu mare cheltuielă pădure nouă ténéră, și că preste tot pădurea mânăstiréscă s'a administrat în timpul din urmă conform dispuséțiunilor legii regnicolare de pădure și sub controla unui forestier al statului astfel, precum pretind dispuséțiunile legii de pădure; ér cine cunoșce stricteța, ce o pretinde dela corporațiuni legea regnicolară întru îngrijirea pădurilor, șcie de sigur și aceea, că pădurile sunt astăzi pentru corporațiuni mai mult o sarcină, decât un isvor de venit. Adaogem apoi și respective repețim, că în anii din urmă atât de mult defăimați de „Tribuna Poporului“ s'au făcut însemnate îmbunătățiri, dintre cari între altele amintim, că s'a plătit în timpul anilor din urmă o datoriă, carea de decenii îngreua averea sfintei mânăstiri, s'a plântat un teritoriu destul de însemnat cu viță de viiă americană, ceea ce, precum se șcie, reclamă multă cheltuielă, și s'a plântat un însemnat teritoriu cu pădure nouă acolo, unde mai nainte creșceau spini și măracini, și că preste tot s'au făcut toate îmbunătățirile posibile.

Mai presus de toate acestea constatăm, érași fără cea mai mică temere de a poté fi desmințiți de cineva, că în anii din urmă sfânta mânăstire Hodoș-Bodrog pre terenul misiunii sale culturale a făcut însemnate progrese, și anume: numărul peregrinilor, cari cercetéază sfânta mânăstire, — ca să afle acolo mângăiere spirituală și învățătură creștinéscă s'a însutit și înmiit, ér pre terenul de binefacere, de creștere și de dăruire pre terenul bisericesc-cultural

sfânta mănăstire a făcut în timpul anilor din urmă, atât de mult calumniat de „omul cu pricină“ dela „Tribuna Poporului,“ atâta și atât de mult, cum nu scim să se fi făcut în toți anii de mai înainte de mai bine de 400 de ani, de când există.

Implinindu-ne și această datorință, cu carea obligați am fost ca fôia bisericească adevărului și sfinței noastre biserici dreptmăritore, — mai avem să-mai adaogem un singur lucru, și anume :

La toate poporile culte este astăzi o emulațiune febrilă și fără sfârșit pe terenul literar și mai cu seamă pe terenul *inventiunilor*, prin cari lumea cultă lucrăză să descopere puterile naturii, ca să-le pună în serviciul înlesnirii vieții și progresului omenimii. S'au inventat pluguri și grape mai bune, s'au inventat telegraful, telefonul, lumina electrică. drumuri de fer electrice și altele multe, — pentru-că lumea, carea voiesce să trăiească, gândesce, și lucrăză.

Și când vedem ceea-ce lucrăză lumea cultă în această direcțiune pe toate erenele, „Tribuna Poporului“ cea pururia în gură cu vorba : „să ne stringem rîndurile,“ *inventăză și ea neadevăruri și calumnii*, ca să samine ură, certă și discordiă între frați, și să pôta continua cu pescuitul în turbure.

Până când? Sperăm, și suntem convinși, că după vorba latină : „dabit Deus his quoque quondam finem. Întrăm preste scurt timp în veacul al douăzeciulea dela venirea Mântuitorului în lume, și Dumneșeu bunul, suntem siguri, nu va mai tolera, ca neadevărul și calumniile inventate să-aibă loc și intrare la nici un popor, carele voiesce, și lucrăză din toate puterile, ca să trăiască, și să se desvôlte prin cinstea și omenia sa. În această firmă speranță am încheiat cele publicate de noi în nrul 28 al acestei foi cu vorba românească, după carea așa se dice, că : „cu minciuna prânzesci, dar de cinat numai cini“, precum și că timpul prânzului a trecut, și timpul de cină și de-ăfuială, dacă n'ar fi sositt încă, are să sosescă în curênd.

„Trecutau umbra legii“ : ér darul este, și va fi pururia cu adevărul și dreptatea.

In cestiunea scris-cetitului.

„Audiatur et altera pars“ la „contra reflexiunile“ dlui Groșorean, publicate în Nr. 26 al acestui prețuit ziar, imi țin de datorință a reflecta următoarele :

Abstrăgênd dela aceea, că dl. Groșorean — în parte — se nisuesce a presenta lucrurile într'o iconă neadevărată — de sine înțeles pentru a-și putea

menține părerile sale că : „Principiele sunt deduse prin combinațiuni — apoi figura de lângă cuvînt trebuie omisă“ — d-sa mai dă și o esplicare falsă singuratecelor noțiuni, concepte astfel în urma urmelor devenind la aceea jenantă poziție, că nu e în deplină cunoștință despre lucruri. Fie dl. Groșorean numai liniștit, că toate frumoșel îi le vom argumenta !

Înainte de toate, desfid pe dl. Groșorean — să-mi arate unde anume am afirmat eu, că principiele și resp. metodele sunt infalibile ? Îi asigur, că nu va afla-o nicăiri. Au d'ora în aceea se împedecă dl. Groșorean, că am zis : metodele în sine luate sunt de o valoare incontestabilă ? Lucru ciudat ! D'ora dl. Groșorean e acela, carele în primul număr (nr. 16) al acestui prețuit ziar încă a consimțit așa ceva ! Cum vine dar' acum să-mi reproșeze așa ceva ? Să vede înse, că „Tempora mutantur . . . .“

Eu și cu mine cred și alții, cu nici decăt nu am înțeles prin cuvîntul „incontestabil“ că metodele sunt perpetue, nemodificabile — ci aceea, că sunt cu mult superioare metodelor din deceniile mai îndepărtate. Și vorbă fiind de lucruri omenesci — firesce — fie ele ori cât de perfecte, desăvirșite — acesta e a se lua în sens relativ și nici decăt absolut — după cum se vede, că a luat de astădată dl. Groșorean, plausibil, ca să-mi facă imputări. Modificarea metodelor — nu-i vorbă — nu e eschisă, numai cât acesta nu se pôte transa dintr'odată, după cum crede dl. Groșorean. Trebuie experiențe — de sine înțeles basate pe psihologie — cari toate concentrate la oaltă trebuie să fie punctul, calea de apucat în stabilirea nouelor metode. Cel puțin pedagogia așa ne învătă și în fine ori ce știință, când e vorba de statorirea cutărui principiu, iar nu după cum crede dl. Groșorean că adevă : oitem figura de lângă cuvînt și s'a isprăvit ! Principiul e emendat de defecte, ca să nu zic plăsmuit.

Zice apoi dl. Groșorean : „Metodele se pot statori pe 2 căi : pe basa combinării teoretice și pe basa experiențelor. Prima își are de basă pur psihologia, ér cealaltă își are de basă experiențele zilnice, ce și-le câștigă învățătorul în școla sa. De aci ce urmăză altă decăt aceea, că metodele statorite pe basa experienței — nu mirósă a psihologie.

D'apoi dle G. unde putem cunoșce mai bine caracterul, naturelul etc. al elevilor decăt directe în școlă ? Oră nu aici putem noi penetra mai bine în sufletul lor ? Întreb acum : caracterul, naturelul ca momente individuale și'n consecvență sufletul óre nu au de obiect psihologia ; nu ating acestea sfera de psihologie ? Se pôte că după psihologia dlui G. nu — deși de fapt trebuie să zicem da ! Nu așa dle G. și metodele statorite pe basa experiențelor și celea stabilite pe basa combinațiunilor teoretice — sunt basate tot numai pe psihologie ; una întregesce pe cealaltă și vorba fiind de învățămîntul elementar — au să precumpeniască experiențele.

Până când dl. G. zice că la stabilirea metodelor precum se poate vedea din șirele d-sale de mai sus — se iau de basă și momentele psihologice, pe atunci poate copleșit de împrejurări și combinațiunile d-sale iluzorice — zice că la modificarea metodelor împrejurările decid, neamintind cătuși de puțin despre momentele psihologice, cari în această privință cu atât mai vârtos au să fie dătătoare de ton. Și când dl. G. așa ceva susține, apoi pe lângă inconsecvență mai arată și o nesuficientă cunoștință în ale psihologiei, carea a fost, este și va fi temelia pedagogiei!

Mai departe să facă bine dl. G. și să ne arate, cari anume sunt acelea metode preamărite, bine înțeles de pedagogie — cari cu timpul au fost delăturate ca nisele unelte ruginite? Astfel de metode preamărite cândva și apoi deodată declarate ca unelte ruginite, eu nu cunosc, — căci metodele deceniilor apuse — în special ale scris-cetitului au fost perhorecate, ignorate de întreaga lume pedagogică.

În „contra critica“ dlui G. mai dăm de un punct foarte delicat și anume: dl. G. așa pedagog mare e, că nu e în curat cu aceea, că ce va să zică: metod sintetic resp. pur sintetic? D-sa susține că acesta nu e dezvoltarea sunetelor pe baza zicerei, — d-sa probabil îl consideră pe acela cu totul de un alt metod. Afară de acestea dl. G. nu se vede să fie orientat cum se cade nici în metodele despre cari acu scrie deja a treia oră. Și acesta o zic, pentru-că dela d-sa nu se vede a ști, că cari anume sunt părțile facile resp. deficiente ale unuia și cari ale celuilalt, — căci dacă cu acestea era în curat — nu putea să-mi impute neprecisitate, neclaritate în pasagiul (meu) reproduș de d-sa.

Astfel nefiind în curat cu lucrurile — prin permiterea unor frase, premise dubie, false se mai căsesce: „Dl Bujecanul confundă lucrurile etc.“ Nu așa dle G. — să vedem mai întâiu premisele adevărate, — de ore-ce concludsiune adevărată nu se poate trage decât din premise adevărate, sigure iar nu dubie și în consecvență false cum sint ale Dlui G. Cel puțin așa ne învătă logica a pleca la tragerea concludsiilor. Se vede însă că „flosiful din Staghira“ de geabă și-a bătut capul, când a descoperit logica! Și apoi să nu zici, că dl. G. e și un logician modern!?

Să revenim însă la obiect! Dl G. referitor la pasagiul meu (și reproduș de dînsul) zice: „N'am potut afla, ce anume voește să zică dl. Bujecanul!“

Apoi decă dl. G. n'a dispus de atâta sagacitate — iată-i spun acu: La scris-cetit avem 2 metode: a) Metodul scriptologic. b) Metodul cuvintelor normale. În fond e drept, că ceva deosebire — între acestea 2 metode nu există, — există însă în formă resp. modul de aplicare, și anume metodul scriptologic plăcă — totdeauna dela sunetele celea mai simple, ușore și așa merge gradat la celea mai dificile, de sine înțeles luând de basă zicerea.

Deci procesul la scriptologia — e prea evident — că e dela simplu la compus, dela mai ușor la

mai greu formând din elementele primitive ale vorbirei — adecă din sunete: silabe, cuvinte etc. Acestea am aflat de bine a le permite, ca cât mai evident să pot convinge pe dl. G. că metod. pur sintetic e dezvolt. sunet. pe baza zicerei. Și știut fiind, că un astfel de proces — are numele de „sintetic“ — a prea natural că și acest metod se va numi sintetic resp. pur sintetic. Și din aceste considerante — pedagogia i-a dat și numele de: metod pur sintetic, — ceia ce e tot atât cât și: dezvoltarea sunetului pe baza zicerei. Și tot acest metod, întru cât dela un timp a împreunat scrisul cu cetitul a adoptat numirea de metod scriptologic. Acest metod a preses resp. precedat pe cel al cuvintelor normale și deci metodul sintetic-scriptologic ca atare a existat și până metoda cuvintelor nu și-a căpetat o basă solidă.

Afirmațiunea dlui G. că dezvoltarea sunetului pe baza zicerei nu e metodul pur sintetic — acesta e o pregnantă iluzie a d-sale, căci în sens propriu nume de metod al dezvoltării sunetului pe baza zicerei nici nu există decât-aci — metod scriptologic-sintetic și decă se și zice: dezvoltarea sunetului pe baza zicerei, acesta o zice cine o zice — fiind-că ca punct de plecare la dezvoltarea sunetului — luăm zicerea.

Iată deci dle G. ce e metod sintetic!! E prea evident, că dl G. igmorând numirile spețiale adoptate de metodică — a gratificat metodul scriptologic-sintetic cu o nouă numire! Apoi să nu zici, că dl. G. e un spirit invențios! Eu dacă am și zis „dezvoltarea sunetului pe baza zicerei sau metodul scriptologic — pur sintetic, o am zis ca folosindu-me de vorbele d-sale să me înțelegă mai bine!

Mai zice dl G. și unul și altul — adecă și dezvoltarea sunetului pe baza zicerei și metoda cuvintelor normale se ține tot de scriptologie. Me ertă dle G. căci nu e așa! Când vorbim în spețial de metodul scris-cetitului se știe, că metodul scriptologic e tot numai metodul scriptologic și metodul cuvintelor normale e tot numai metodul cuvintelor normale. Și întru cât metodul din urmă are de a face deodată cu întregul — cuvîntul — și resp. discompunându-l cu toate părțile sale iar nu numai cu o parte ca cel dântăiu — se numește și metodă analitică și nu scriptologică sau cu alte cuvinte se ține de metoda analitică și nu de cea scriptologică și acesta și din motivul, că în înțeles mai ștrins 2 lucruri nu pot exista sub una și aceeași numire!

Tot cu referință la susmenționatul pasagiu pentru deslucire am a mai spune dlui G. următoarele: Când am zis „Abstracțiunea se reduce la 3—4 concepte“ am înțeles că e mai dificil pentru elevi a ști: 1) Cum se face o zicere, 2) Ce e zicerea, 3) Din ce e făcută zicerea și 4) Cum se chiamă părțile zicerei. Celelalte precum: silaba, sunetul etc. obvenind și la metoda cuvintelor normale — e superflu a le mai aminti.

Să mergem mai departe! Am zis apoi „La metoda cuvintelor normale vin 'nainte mai multe lucruri

de implinit." Acésta o am zis pe basa următoarelor : Acest metod exige, ca scris-cetitul să se imbine cu exercițiile de cugetare și vorbire ; desemnarea fie-cărui obiect și ființă respresentată prin icóna ; scris-cetitul se pôte învăța și fără a respecta mersul genetic dela simplu la compus (scim că aci putem învăța d'odată și 2 sunete până când sciut este, că nici unul nu e tocmai ușor), — apoi povești aghicitori etc. Deci ce zici dle G. unde ai mai mult de făcut ici ori colo ? Cred că și d-ta vrënd nevrënd va trebui să consimți, că deși la metodul cuvintelor normale precumpănește intuițiunea, dar pe lângă celea — aci — înșirate în privința dificultății nu e de parte al doilea de cel dântăiu !

Totuș ai nimerit și d-ta, că eu am militat pentru cel dântăiu ! Deplină latitudine însă i-se lasă ori-cărui învățator de a aplica pe unul sau celalalt.

Cred, că acum dl. Groșorean e în curat cu tréba. În urmare, decă d-sa era ceva mai vërsat în ale pedagogiei — și numai din sus — menționatul meu pasagiu, potea să înțelégă lucrul fără a fi relevat acésta plictisătoare parafrază. Din tóte acestea on. cetitor — ușor va afla, că cari sint cei neo-orientați în cauză, — cari sint acei stim. domni, ce confundă lucrul ! Încă una !

Dl G. mai zice „Eu n'am combătut metodul scriptologic.“

Straniu lucru și acesta !

Au nu dl. G. e acela, carele a afirmat, că metodul cuvintelor normale se ține de scriptologie și apoi când dl. G. mai zice : „Să oitem figura de lângă cuvint“ — întreb prin acésta óre d-sa nu lovesce în metodul scriptologic ? Se vede deci, că dl. G. prin propria-i logică vine în contradicțiune cu sine însuși necum să nu vină în contradicțiune cu logica lui Aristotel !

Las, că precum — în parte — dl G. a fost condus de suposiții, judecăți subiective, tot astfel voi fi fost condus și eu căci : „Quot capita tot sensus“, — dar că dl G. când a afirmat, că principiile sunt deduse mai mult prin combinațiuni a produs un pregnant escedent de preocupăție — e mai mult ca adevërat ! Și acésta cu atât mai vërtos cu cât nici nu află de demn a-și argumenta — mai în spețial — aserțiunea prea îndrăsnéță !

Cu greu o va și potea acésta de óre-ce însuși zice :

Metódele se statoresc prin combinațiuni teoretice și esperiență, cele prime însă și pe basa esperienței. Ce vedem ? Ici esperință, colo esperință si totuși la dl G. precumpănesc „combinațiunile“ !

În timpul de când s'a pus pe tapet cestiunea de față întraltele dl. G. mai zice : „Metoda cuvintelor normale încă nu e pe deplin lămurită. — (verosimil pentru aceea pretinde d-sa ca figura de lângă cuvânt să se omită) Întreb : nu cumva dl. G. s'a angajat să lămuréscă metoda cuvintelor și fig. normale ? Decă da : așteptăm cu mare dor — dacă nu

— recomând dlui G. să nu ignoreze, perchorescheze și în consecință să nu combată, atace astfel de lucruri ca cari d-sa cu atât mai puțin e instare a produce !

Când zic acestea observ, că deja metoda cuvintelor și figurilor normale își are celea mai potrivite și indeobsce cunoscute : cuvinte figuri normale și dl. G. n'are decât să se țină de ele, de cumva nu voesce să cadă dintr'un impas în altul ! Sau dóră voesce dl. G. să iee lucrurile resp. experințele pedagogice d'acapo — dela început ? Poftéscă numai înainte !

Mai ceva ! Dlui Groșorean ca autor de abecedare — și mai știu eu ce — îi recomând mai multă psihologie, logică și pedagogie !

Și ca în adevër — să se convingă dl Groșorean, că nu „Bujecanul“ — ci d-sa e acela, care confundă, ia lucrurile d'avalma — îl poftesc să cetească : Metodica de : Dr. P. Pipoș și anume la pagina : 89 !!

În fine declar, că întru cât dl. Groșorean î-și va menține și mai departe aserțiunile pe contul adevëruului — deși polemica nu-mi convine — voi fi nevoit a o continua !

„Bujecanul.“

Anunț școlar.

Aducem la cunoștința On. public că înscrierile la școla superióră de fete cu internat în Arad, și înpreunată cu cursuri preparandiali pentru candidatele de învățătoare, se vor efectui în 1—4 Septembre ér prelegerile se vor începe la 5 Septembre st. n. Tacsă de înscriere este 2 fl. ér tacsă de întreținere pentru elevale interne 160 fl. la an. — Elevele esterne solvesc didactru 20 fl. ér preparandele 40 fl. la an.

Pentru instrucția la pian 3 óre pe Septămână se solvesce 5 fl. la lună. Tóte solvirile se fac anticipative.

La înscriere se predinte : estras de botez și testimoniu de pe clasa absolvată.

Elevele pre lângă instrucțiunea studiilor prescise sus amintitei școle, vor fi introduse și în economia practică a casei.

Fie-care elevă internă are se aducă : 6 cămași, 6 camisóne, 6 pantaloni, 3 fuste colorate de vară, 3 de érnă, 6 perechi ciorapi negri, 12 batiste, 6 serviete, 6 stergare, 2 perine cu 4 fețe una plapomă cu 2 fețe, 2 lepedee de desupt o covertă de pat, un madraț, un lavor, 6 cârpe de lavor, 2 păhare, o perie de dinți, una de haine, una de cap și 2 pepteni, o lingură de supă și una de cafea, un cuțit, o furcuță, un parapleu, 2 părechi ghete, 3 haine de casă și 2 de serbătóre, 6 șurțe colorate.

Desluciri mai detaiate se pot cere dela direcțiunea școlii stada Deák-Ferencz Nr. 27.

Arad, la 16 August 1899.

Direcțiunea

școlii sup. de fete cu internat.

D I V E R S E.

* *Diua Nascerii Majestății Sale*, pré glorioșului nostru Împérat și Rege apostotic Francisc Iosif Antâiul s'a serbat și în anul acesta în biserica catedrală din Arad cu solemnitatea îndatinată. În această zi s'a oficiat sfânta liturgiă prin Înalt Pré Sânția Sa, părintele Episcop al Aradului Iosif Goldiș, asistat de Pré Cuvioșia Sa, părintele archimandrit Augustin Hamsea, părinții protopresviteri: Moise Bocșan și Ignatie Papp, ieromonahul Vasiliu Mangra și preoții: Dionisiu Popoviciu, Gavril Bodea și Traian Vătan, ér la finea servițiului divin s'a oficiat docesologia, ridicându-se rugăciuni ferbinți cătră Cel Aptotputernic pentru îndelungă vieță și sănătate a Majestății Sale și a întregii Auguste Case domnitore. După servițiul divin Pré Sânția Sa d-l Episcop întru însemnătatea ăilei a întrunit la masă membrii Consistoriului și preoții împreună liturgisitori. Cu această ocaziune Pré Sânția Sa a ridicat un toast, repetind rugăciunile adresate cătră Dumneșeu înainte sfântului seu altariu pentru îndelungă vieță și sănătate a Majestății Sale.

† *Necrolog.* Elisaveta Miescu n. Cornea după lungi și grele suferințe și-au dat sufletul în mâinile creatorului lăsând în cel mai adênc doliu pre neconsolabilul seu soț Savu Miescu inv. pens. ficia sa Sofia m. Băran, ginerele P. Băran, inv. în Nereu și nepoții Coriolan și Marior, precum și nenumerate rudeni. Fie-i țărîna ușoră!

C o n c u r s e.

Să escrie concurs pentru postul învățătoresc din comuna Căbești, protopresbiteratul Beiușului cu termin de alegere pe 20 August (10 Sept.) pe lângă următorul salar: 1) bani gata 190 fl.; 2) 12 cubule bucate $\frac{1}{2}$ grâu $\frac{1}{2}$ cucuruz cari la dorință se va da în natură ori în bani gata prețuite à 5 fl. cubulul 60 fl.; 3) 20 metri lemne adusă acasă din care se va încălzi și școla, metrul à 2 fl. 40 fl.; 4) Venitele cantonale în suma aproximativ de 40 fl.; 5) Locuință liberă cu 2 chilii și culină altcum și intravilan bun prețuit în 10 fl. de tot 340 fl.

Doritorii de a ocupa asest post au a-și substerne petițiunile la adresa comitetului parochial P. On. D. Elia Moga protopresbiter tractual în Robogány până în 28 August (9 Sept.) și până la ziua alegeri a-se preseta la s. biserică pentru a-și arêta desteritatea în cântare și tipicul bisericesc.

Dat din ședința comitetului parochial ținută în comuna parochială Căbești, la 4/16 Iuliu 1899.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: ELIA MOGA, m. p. protopresbiterul Beiușului.

—□—

Nr. 734—1899.

Dela „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“ conform conclusului Nr. 184 din

3 August a. c. cu începutul anului școlar 1899—1900 sunt de conferit următoarele stipendii:

1) Un stipendiu de fl. 50 — pe an din fundațiunea „Dobăca“, destinat pentru un gimnast născut în fostul comitat al Dobăcei.

2) Un stipendiu de 60 fl. pe an din fundațiunea „J. Roman“ destinat pentru studenți de gimnasiu ori școle reale.

3) Un stipendiu de 60 fl. pe an din fundațiunea „Marinovici“ pentru studenți de gimnasiu ori școle reale.

Cererile pentru aceste stipendii au să se inainteze comitetului central al Asociațiunii în Sibiu (Strada Morii Nr. 8) până la 5 Septembrie st. n. a. c. provêdute cu următoarele documente.

a) atestat de botez.

b) testimoniu școlar pe anul 1898—99.

c) atestat de paupertate.

Cererile întrate după termin nu se vor considera.

Din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ ținută în Sibiu, la 3 August 1899.

Suluțu m. p.

Dr. Beu, m. p.

secr. II.

—□—

Pentru îndeplinirea postului de învățator la școla confesională gr. or. rom. din Toc. (cottul Arad) protopopiatul M.-Radna cu acêsta se escrie concurs cu termin de 30 de ăile dela prima publicare în fôia „Biserica și Școla“.

Emolumentele sunt: 1) în bani 126 fl.; 2) în res-cumpărarea- naturalelor 182 fl.; 3) în natură: 6 stân-geni de lemne din cari se va încălzi și sala de învățămênt: 4) 1 jugher de pământ arător la șes; 5) 10 jughere de pământ la deal; 6) dela înmormântări cu liturgie 1 fl. fără liturgie 50 cr.; 7) pentru scripturisticiă 8 fl.; 8) famulația școl. 7 fl.; 9) Dela filia Cuiăș în bani 30 fl.; 10) pentru participarea la conferințe, spesele recerute se vor solvi din lada comunală; 11) cuartir liber cu 2 încăperi, staul pentru vite, îngrășătoare pentru porci și grădină de legumi.

Întreg salariul învățătoresc se urcă la 420 fl. v. a.

Alegândul învățătoriu va avea se conducă și cantoratul; ér cei cari vor documenta, că vor fi în stare de a conduce și înființa cor bisericesc vor fi cu deosebire preferiți la alegere.

Reflectanții sunt asisați a se presenta în s. biserică din Toc, spre a-și dovedi desteritatea în cant și tipic; ér recursele ajustate cu documentele necesari și adresate comitetului parochial din Toc, să se substernă P. On. Donn protopresbiter Vasiliu Beleş în M.-Radna.

Toc, la 30 Iuliu v. 1899.

Vasile Neiculescu, m. p.

Ioan Givulescu, m. p.

președ. com. par.

not. com. par.

În conțelegere cu: VASILE BELEȘ, m. p. protopop și inspector școlar.

—□—

Pentru deplinirea stațiunilor învățătoresci de mai jos, din protopresbiteratul Halmagiului să escrie concurs, cu terminul de alegere 30 de ăile dela prima publicare.

Crocna. Salar anual: a) în bani gata 178 fl. 52 cr.; b) în naturale 10 șinice grâu, 10 șinice cucuruz: c) pentru cantorat 14 fl.; d) 12 stîngini lemne din care se va încălzi și școla; e) 5 jughere de pământ arător; f) pentru conferință 10 fl.; g) pentru scripturisticiă 3 fl.; h) cvartir liber și grădină.

Feniș. Salar anual: a) în bani gata 173 fl. 77 cr.; b) 4 șinice grâu, 4 șinice cucuruz în preț de 60 fl.; c) pământ învățătoresc prețuit în 30 fl.; d) 8 stîngini lemne

din care se va încălzi și școala prețuite în 36 fl.; e) pentru conferință 10 fl.; f) scripturistica pentru învățător și școlă 10 fl.; g) pentru cantorat 5 fl. Suma totală 324 fl. 77 cr. cvartir liber și grădină.

Alegândi învățătorii vor suplini și posturile cantorali.

Doritorii de a ocupa vre-una din acestea stațiuni sunt avisați ca recursele provăzute cu toate documentele prescise, și adresate respectivului comitet parochial, a-le trimite scrisurii inspector școlar în Halmagiu până la 1/13 Septembrie a. c. precum și a-se presenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sânta biserică spre a și arăta desteritatea în cant și tipic.

Comitetele parochiale.

În conțelegere cu: IOAN GROZA, m. p. protopop inspector școlar.

—□—

În urma pensionării inv. I. Filip devenind stațiunea învățătorască din **Boros-Șebis** vacantă, pentru deplinirea acesteia se escrie concurs cu termen de alegere pe **29 August** st. v. a. c. pe lângă următoarele emoluminte:

1) în număr 160 fl.; 2) 9 șinice grâu și 5 cucuruz; 3) 12 stângeni de lemne din cari are a se încălzi și școala; 4) 8 jugere pământ estravilan; 5) pentru conferință 10 fl.; 6) pentru scripturistica 5 fl.; 7) cvartir liber în edificiul școlii și grădină de legumi; 8) venitele cantorali.

Doritorii de a ocupa acest post au ași subșterne recursele ajustate conform regulamentului până în 26 August st. v. la P. O. D. Ioan Georgia protopresbiter și inspector de școle în Buteni, apoi până la alegere a se presenta în s. biserică de aici, spre a și arăta desteritatea în cant și tipic.

Boros-Șebis, la 18 Iulie 1899.

Augustin Mihulescu, m. p.   *Ioan Filip, m. p.*
președ. com. paroch.   not. com. paroch.

În conțelegere cu: IOAN GEORGIA, m. p. ppresbiter și insp. școlar.

—□—

Pentru ocuparea definitivă a postului de învățător la școala elementară de aplicațiune înființată lângă preparandia noastră, subsemnatul Consistoriu eserie prin această concurs.

Emolumintele împreunate cu acest post sunt următoarele: în bani 300 fl., vipt și cvartir în seminarium.

Dela recurenți să pretinde să documenteze: 1) că au absolvat 4 clase medii; 2) că au depus cu bun succes esamenul de evaluațiune; 3) că sunt necăsătoriți.

Acea, cari vor documenta, că au absolvat și teologia vor fi preferiți.

Recursele sunt a se subșterne la subsemnatul Consistoriu cel mult până în 18/30 August.

Arad, din ședința consistorială dela 27 Iulie (8 August) 1899.

Icsif Goldis, m. p.

Episcop.

—□—

Să escrie concurs pentru deplinirea parochiei vacante de clasa a III-a din **Sacal**, protopresbiteratul Orădu-mari, cu termen de alegere pe **12/24 Septembrie** a. c.

Emolumintele sunt: 1) casa parochială cu grădina și apartinătoarele prețuite în 30 fl.; 2) competența de bir dela 99 numere de case, și anume: dela 60 numeri de case cu pământ, câte o măsură de grâu; era dela 30 numere de case fără pământ, câte o măsură de orz ori cucuruz 105 fl.; 3) 16 jugere de pământ arătoriu dinpreună cu competența de pașunat 180 fl.; 4) venitul cimiteriului vechiu 20 fl.; 5) venitele stolare, după calculul mediu alor 5 ani din urmă 120 fl. de tot: 455 fl.

Să observă că în venitul de sus nu e computată competența de bir dela filiile: M.-Homorog, Comad, precum și dela prediile de pe teritoriul comunelor: Sacal, M.-Homorog și Comad care competențe anualminte se pot socoti dela 50—60 fl.

Contribuțiunea erarială precum și apărarea de apă după pământul parochial o va solvi preotul alegând.

Mai departe în sensul §-lui 8 din regulamentul congresual pentru parochii din venitul parochial jumătate compete veduvei preotese și orfanelor până la 4/16 Iunie 1900.

Doritorii de a ocupa această parochia sunt avisați a și așterne recursele lor adresate comitetului parochial din Sacal, subsemnatului protopop până în 9/21 Septembrie a. c. având până la alegere a se presenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sânta biserică din comuna pomenită, pentru de a și arăta desteritatea în cele rituale.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: TOMA PĂCALA, m. p. protopop.

—□—

Pentru deplinirea postului de învățătoriu la școala gr. or. română din **M.-Radna**, se escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare.

Emolumintele legate cu acest post sunt: 1) în bani gata solviți în rate lunare ulterior 400 fl.; 2) Din pădurea învățătorască 24 orgii de lemne din cari 12 orgii vor fi pentru învățătoriu și încălțitul salei de învățământ ér 12 orgii se vor vinde și din prețul lor se va provedea taiatul lemnelor, încălțitul și curățitul școlii; 3) Pentru contereință 10 fl.; 4) Pentru scripturistica 5 fl.; 5) Venite stolari dela parastase și alte funcțiuni unde va fi pofit câte 60 cr. și 1 fl.; 6) Cortel liber constatatoriu din două chilii, o culină, o cămară, o pivniță, șopru și locuință separată pentru familiarul școlii.

Dela concurenți se pretinde: a) Testimoniu despre pregătirile anterioare; b) Testimoniu despre absolvarea preparandiei; c) Testimoniu de cualificațiune învățătorască; d) Atestat despre serviciile prestate precum și despre conduita morală.

Acea cari vor dovedi pregătiri în arta musicală și vocală vor fi preferiți.

Recurenții sunt pofțiți cum-că recursele lor instruate cu documentele espuse mai sus se-le subșcernă la subsemnatul protopop ca inspector școlariu.

Mai departe sunt pofțiți recurenții a se presenta la sânta biserică din loc într'o Duminecă ori sârbătoare mai nainte cu 8 zile de ziua alegerii spre ași dovedi desteritatea în cântare și tipic.

Din ședința comitet. parochial ținută în **M.-Radna** la 1/13 Iulie 1899.

Popoviciu, m. p.   *Demetriu Roman, m. p.*

preș. com. par.

not. com. par.

În conțelegere cu: VASILE BELEȘ, m. p. protopop și inspector școlar.

—□—

Pentru îndeplinirea postului de învățătoriu la școala confesională gr. or. rom. din **Corbești** (cottul Aradului) protopresbiteratul M.-Radna) se escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în fôia oficiôsă „Biserica și Școala“.

Emolumintele sunt: 1) în bani gata 140 fl. v. a.; 2) 12 stângeni de lemne, din care e a se încălzi și sala de învățământ; 3) pentru rescumpărarea fênului 24 fl.; 4) pentru conferință 10 fl.; 5) cvartir liber cu intravilanul școlii; 6) în bucate: 6 șinice grâu și 6 șinice cucuruz.

Doritorii de a ocupa această stațiune, sunt avisați, ca recursele lor ajustate cu documentele legale și adresate comitetului parochial din Corbesci, să le sub-

scearnă până la terminul sus indicat părintelui protopresbiter tractual Vasiliu Beleş în M.-Radna având a se prezenta în sfânta biserică din loc spre a-și arăta dexteritatea în tipicul și cântările bisericesci.

Corbesci, în 18/30 Iuliu 1899.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: VASILE BELEȘ, m. p. protopop și inspector școlar.

—□—

Pentru deplinirea postului preotesc înbinat cu postul învățătoresc din comuna M. Slatina, protopresbiteratul Radnei, să escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în foia „Biserica și Școala”.

Emolumintele anuale preoțești sunt 1) una jumătate sesie pământ preoțesc pe deal, al cărui venit de arândă e 60 fl.; 2) bir preoțesc dela 15 numere de case câte 1 măsură de cucuruz compute în bani 75 fl.; 3) ștolele usuete dela botezuri, ingropăciuni cununii socotite în 80 fl.; 4) alte prestațiuni dela umblarea cu crucea à 10 cr. de numărul de casă, dela festanii și pomeniri cu totul 20 fl. suma totală 235 fl.

Emolumintele învățătoresci sunt: 1) în bani gata 120 fl.; 2) în naturale 5 șinici de grâu, 5 șinici de cucuruz, 2 măsuri mazere, 7 orgii de lemne, 100 porții de fin, toate socotite în bani dau suma de 136 fl.; 3) una jumătate sesiune pământ învățătoresc pe deal, a cărui arândă anuală e de 60 fl.; 4) viaticu pentru conferință 10 fl.; 5) cortel cu 2 odăi, grajd și sură cu grădină de legume — suma totală 326 fl.

Reflectanții au se dovedescă cualificațiunea prescrișă de preot-învățători și se se presinte în vre-o Duminecă ori sârbătore spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale.

Recursele adresate comitetului parochial sunt a-se trimite părint. protopop tractual Vasile Beleş în M.-Radna. Slatina, în 27 Iulie 1899.

Comitetul parochial.

Din incredințarea protop. tract.: IOAN CRIȘAN, m. p. paroch, asesor scaunual.

—□—

Să publică concurs pentru stațiunile învățătoresci din protopresbiteratul Beiușului devenite vacante prin pensionarea fostilor învățători din următoarele comune:

1. Ds. Gurbesti-Goila cu salariu bani gata 140 fl.; 12 cucule bucate $\frac{1}{2}$ grâu $\frac{1}{2}$ cucuruz 66 fl.; din pământul școlar 30 fl.; ștole cantorale 30 fl.; 4 stângeni lemne 40 fl.; de tot 306 fl. cvartir și grădină.

2. Petreas S. salariu bani gata 85 fl.; 8 cucule grâu 40 fl. 56 cr.; 4 stângeni lemne 40 fl.; ștolele cantorale 75 fl.; pământ cantoral 60 fl. de tot 300 fl. 56 cr.

Doritorii de a ocupa vre-una din acestea stațiuni sunt avisați a-și trimite recursese ajustate conform reg. la subscrisul protopresbiter până în 21 Aug. (2 Sept.) ér în 22 Aug. (3 Sept.) se va ținea alegerea în ambele locuri având până în ziua alegeri a-se prezenta la s. biserică. Beiuș, 22 Iuliu (3 August) 1899.

Comitetele parochiali.

În conțelegere cu: ELIA MOGA, m. p. protop. Beiușului.

—□—

Pentru îndeplinirea stațiunilor vacante învățătoresci din comunele: Hașmaș, B. Urviș, Crajova, Rohani și Carăsău inspectoratul Beliu să publică concurs.

1. Emolumintele sunt la Hașmaș, în bani 78 fl.; pentru fên 13 fl.; pentru 14 șinice bucate 70 fl.; din filia B. Urviș în bani 20 fl.; pentru 5 șinice bucate 25 fl.; dela episcopatul latin 37 fl.; eventualul ajutor dela stat 60 fl.; lemne după trebuință, ștolele cantorali usuete, locuință cu grădină de legum. Terminul de alegere în 22 August v. a. c.

2. Crajova, în bani: 150 fl.; dela episcopatul rom. cat. 27 fl.; 10 cucule cucuruz 50 fl.; 6 orgii lemne din cari se va încălzi și școala 30 fl.; Pământ arător 2 jug. catast. 13 fl.; locuință cu intravilan de $1\frac{1}{2}$ hōldă catastr. 20 fl.; ștolele la până 12 fl. la an. Terminul alegerii 22 August v. a. c.

3. Rohani, în bani 300 fl. cvartir acomodat cu grădină și ștolele usuete de 40 respective 20 cr. dela înmormentări. Alegerea se va ținea în 29 August v. a. c.

4. Carăsău în bani 140 fl.; 6 știngini de lemne și pentru încălzirea școlei 30 fl.; 12 cucule grâu și cucuruz 60 fl.; pământ de 5 cucule 50 fl.; locuință cu grădină de legumi, ștolele dela morți mari 40 cr. dela mici 20 cr. Alegerea se va ținea în 29 August v. a. c.

Doritorii de a ocupa cutare din acestea stațiuni a-și înainta recoursele adresate comit. par. subscrisului au în F. Győrös p. Tenke, ér până în zilele de alegere au a-și prezenta în cutare Duminecă ori sârbătore la biserică respective pentru a-și dovedi priceperea în cele rituale

Comitetele parochiali.

În conțelegere cu: PETRU SERBU, m. p. protopop, inspector școlar.

—□—

Pentru deplinirea stațiunei învățătoresci din comuna Balnaca, com. Bihor tractul Peștesului să escrie concurs cu termin de alegere pe 29 August (10 Septembrie) a. c.

Emolumintele împreunate cu acest post sunt: 1) în bani gata 280 fl. v. a.; 2) pământul învățătoresc compute în 20 fl.; 3) pentru conferință 10 fl.; 4) 6 stângeni de lemne din cari se va încălzi și școala; 5) cvartir bun cu două chilii, cuină, cămară și grezină trebuincioșă.

Doritorii de a ocupa acest fost învățătoresc sunt poștiți — a-și trimite recoursele lor subscrisului protopresbiter, provăzute cu toate documentele — prescise până la terminul sus amintit, și a-se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătore în s. biserică de acolo, spre a-și arăta dexteritatea în cele bisericesci.

Din ședința comitetului parochial ținută la 25 Iuliu (6 August) 1899.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: TEODOR FILIP, m. p. ppresbiter și inspector școlar.

—□—

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunei învățătoresci dela școala a III-a gr. or. română din Sânmiclăușul român protopresbiteratul Tincei, să escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumintele legate cu acest post sunt următoarele:

1) Salar anual în bani solviți pe pătrari nainte 300 fl.; 2) pentru cvartir 30 fl., ori la dorința alesului învățător despre cvartir se va îngriji epitropul școlar; 3) 6 m. lemne de încălzit 16 fl.; 4) pentru conferințele învățătoresci 2 fl.; 5) dreptul cuincuenal la timpul său 50 fl. de tot 398 fl.; 6) a) pentru înmormintare până la 7 ani 50 cr.; b) mai sus de 7 ani 80 cr.; c) mort țeremonial dus în biserică 1 fl. 50 cr.; d) festanie la mort 20 cr.; e) sfintirea casei nouă 40 cr.; f) cununie din comună 30 cr.; g) cununie din comună străină 50 cr.; h) maslu 50 cr.; i) cântarea mortului (hora) 50 cr.; și așa ca venite cantorale sperative 25 fl. la oaltă 423 fl.

Alegândul învățător numai după un an de probă va fi întărit și este deobligat a ținea și cantoratul din strană împreună cu ceialalți învățători.

Doritorii de a ocupa acest post au se fie preparanți absoluți și cualificați și sunt avisați, ca recoursele lor ajustate cu documentele legale recerute și adresate comitetului parochial din Sânmiclăușul român se-le subștearnă Prea On. Domn protopresbiter și inspector școlar

Urméză în supliment.

Supliment la „BISERICA și ȘCOLA“ Nr. 31.
Anul XXIII. — 1899.

Nicolau Rocsin în Méhkerék p. u. Kőtegyán comitatul Bihor, — până la terminul sus indicat. și a-sé presenta în vr'o Duminecă ori sêrbătore în sfta biserică din Sânmiclăușul român spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Sê observă că aceia cari posed desteritatea de a conduce cor vocal vor fi preferiți.

Dat din ședința comitetului parochial gr. or. rom. din Sânmiclăușul român ținută la 11/23 Iuliu 1899.

Ioan Sav, m. p.

Demetriu Papp, m. p.

președ. com. par.

not. com. par.

În conțelegere cu mine: NICOLAE ROCSIN, m. p. protopop, inspector de școle.

—□—

Sê escrie concurs pe stațiunea învățătorească din Pădurani, com. Caraș-Severin. Emolumintele la acest post sunt: 1) în bani gata 60 fl.; 2) 8 metri grâu prețuit în 24 fl.; 3) 16 metri cucuruz în preț de 32 fl.; 4) 32 metri lemne pentru școlă și învățator, 32 fl.; 5) 35 chilo clisă în bani 35 fl.; 6) 28 chilo sare în bani 3 fl. 75 cr.; 7) 6 chilo lumini în bani 6 fl.; 8) Paușal de conferință 10 fl.; 9) scripturistică 5 fl.; 10) 2 $\frac{1}{2}$ jugere pământ livadă, cortel cu grădină de legumi, $\frac{1}{2}$ juger grădină, și dela stat având cvalificațiunea recerută va primi 97 fl. la an asigunați pe acest scop.

Recurenții au a șă presenta în biserică de acolo, în vre-o Duminecă sau sêrbătore, spre a-și arăta desteritatea în tipic și cantul bisericesc, până la 1/13 Septembre a. c. în care zi va fi și alegerea.

Recursele se vor adresa Mult On. Domn Adam Rosa în Leucușesci p. u. Bethlenháza.

Leucușesci, 19/31 Iulie 1899.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: ADAM ROSA, m. p. inspector școlar.

—□—

Sê escrie concurs pe stațiunile învățătorești din comunele următore din protopresbiteratul Orășii-mari:

1. Tarian cu termin de alegere pe 22 August (3 Septemv.) a. c. Emolumintele sunt: în bani numărari 300 fl. apoi cortel cu grădină $\frac{1}{4}$ jugăr, precum și stolele cantorali dela funcțiunile obveninde.

2. Apateul rom. cu termin de alegere pe 23 August (4 Sept.) a. c. Emolumintele sunt: în bani numărari 300 fl. apoi cortel cu grădină $\frac{1}{4}$ jugăr, precum și stolele cantorali dela funcțiunile obveninde.

3. Rontău cu termin de alegere pe 23 August (4 Sept.) a. c. Emolumintele sunt: în bani numărari 300 fl. apoi cu grădină $\frac{1}{4}$ jugăr, precum și stolele cantorali dela funcțiunile obveninde.

4. Paușă cu termin de alegere pe 24 Aug. (5 Sept.) a. c. Emolumintele sunt: în bani numărari 300 fl. apoi cortel cu grădină $\frac{1}{2}$ jugăr precum și stolele cantorali dela funcțiunile obveninde.

5. M. Lazuri cu filia P. Carand cu termin de alegere pe 25 August (6 Sept.) a. c. Emolumintele sunt: în bani numărari 300 fl. apoi cortel cu grădină $\frac{1}{4}$ jugăr, precum și stolele cantorali dela funcțiunile obveninde.

6. Calea-mare cu termin de alegere pe 25 August (6 Sept.) a. c. Emolumintele sunt: în bani numărari 300 fl. apoi cortel cu grădină $\frac{1}{4}$ jugăr, precum stolele cantorali dela funcțiunile obveninde.

7. Șumugi u cu termin de alegere pe 26 Aug. (7 Septemv.) a. c. Emolumintele sunt: în bani numărari

300 fl. apoi cortel cu grădină $\frac{1}{4}$ jugăr, precum și stolele cantorali dela funcțiunile obveninde.

8. Sentelec, cu termin de alegere pe 26 Aug. (7 Sept.) a. c. Emolumintele sunt: în bani numărari dela 95 numere de case câte 2 fl. = 190 fl.; dela 95 numere de case câte $\frac{1}{2}$ măsură bucate 47 fl. 50 cr.; 16 jugere pământ arător și fanaț 30 fl.; lemne de încălțit 25 fl.; venite cantorale 10 fl.; cortel și intravilanul școlar 15 fl. Suma 317 fl. 50 cr.

9. Fancica cu termin de alegere pe 28 August (9 Septemv.) a. c. Emolumintele sunt: în bani numărari 300 fl. cortel cu grădină de $\frac{1}{4}$ jugăr și stolele cantorali dela funcțiunile obveninde.

10. Chislaz cu termin de alegere pe 28 Aug. (9 Septemv.) a. c. Emolumintele sunt: în bani numărari 300 fl. cortel cu grădină de $\frac{1}{4}$ jugăr și stolele cantorale dela funcțiunile obveninde.

11. Chiralău cu termin de alegere pe 29 Aug. (10 Sept.) a. c. Emolumintele sunt: în bani numărari 300 fl. cortel cu grădină de $\frac{1}{4}$ jugăr și stolele cantorali dela funcțiunile obveninde.

12. Chiribiș cu termin de alegere pe 29 Aug. (10 Septemv.) a. c. Emolumintele sunt: în bani numărari 300 fl. cortel cu grădină de $\frac{1}{4}$ jugăr și stolele cantorali dela funcțiunile obveninde.

13. Iteu, cu termin de alegere pe 30 August (11 Sept.) a. c. Emolumintele sunt: în bani numărari 300 fl. cortel cu grădină de $\frac{1}{4}$ jugăr și stolele cantorali dela funcțiunile obveninde.

14. Suiug cu termin de alegere pe 30 Aug. (11 Sept.) Emolumintele sunt: în bani numărari 300 fl. cortel cu grădină de $\frac{1}{4}$ jugăr și stolele cantorali dela funcțiunile obveninde.

15. Soldobagiu, cu termin de alegere pe 31 August (12 Septembre) 1899. Emolumintele sunt în bani numărari 300 fl., cortel cu grădină de $\frac{1}{4}$ jugăr și stolele cantorali dela funcțiunile obveninde.

16. Spurcani cu termin de alegere pe 31 August (12 Septembre) 1899. Emolumintele sunt: în bani numărari 300 fl., cortel cu grădină de $\frac{1}{4}$ jugăr, și stolele cantorali dela funcțiunile obveninde.

17. Varviz, cu termin de alegere pe 1/13 Septembre 1899. Emolumintele sunt: în bani numărari 300 fl. cortel cu grădină de $\frac{1}{4}$ jugăr, și stolele cantorali dela funcțiunile obveninde.

18. Șusturogiu, cu termin de alegere pe 2/14 Sept. a. c. Emolumintele sunt: în bani numărari 300 fl. cortel cu grădină de $\frac{1}{4}$ jugăr și stolele cantorali dela funcțiunile obveninde.

19. F. Oșorhei u, cu termin de alegere pe 3/15 Sept. a. c. Emolumintele sunt: în bani numărari 300 fl. cortel cu grădină de $\frac{1}{4}$ jugăr și stolele cantorali dela funcțiunile obveninde.

20. Cheri u, cu termin de alegere pe 3/15 Sept. a. c. Emolumintele sunt: în bani numărari 300 fl. cortel cu grădină de $\frac{1}{4}$ jugăr, precum și stolele cantorali dela funcțiunile obveninde.

Doritorii de a ocupa vre-una dintre stațiunile aceștea sunt avisați ca recursele provêzute cu tôte documintele prescise, și adresate respectivului comitet parochial se-le trimită subsemnatului cel puțin cu 3 zile înainte de terminul de alegere, — avênd până la alegere să-se prezenteze în vre-o Duminecă ori sêrbătore în sânta biserică din comuna la carea competeză, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Oradea-mare, luna lui Iuliu 1899.

Comitetele parochiali.

În conțelegere cu: TOMA PĂCALA, m. p. protop. insp. școlar.

MERSUL TRENURILOR.

Valabil de la 1 Maiu 1899.

Budapesta—Arad—Teiuș și retour.

Mest.	Acc.	Pers.	Pers.	Acc.	Pers.	Pers.	Stațiunile	Mest.	Pers.	Mest.	Acc.	Pers.	Mest.	Acc.
—	6 ⁵⁰	—	8 ¹⁰	2 ¹⁵	—	10 ⁰⁰	pl. Budapesta sos.	5 ⁰⁰	6 ¹⁰	—	1 ¹⁰	7 ²⁰	—	9 ⁴⁰
2 ⁵⁵	8 ⁵³	—	11 ⁰⁷	4 ²²	4 ³³	1 ³⁰	" Solnoc "	12 ¹⁰	2 ⁴⁰	—	11 ¹⁹	4 ¹³	—	7 ³²
7 ⁰⁹	10 ⁴⁹	—	2 ²³	6 ¹²	7 ¹⁸	4 ³²	" Ciaba "	7 ²⁷	11 ³⁹	6 ⁴⁷	9 ²³	1 ¹⁹	—	5 ²⁶
7 ⁴⁷	11 ⁰⁷	—	2 ⁵⁴	6 ³¹	7 ⁴⁵	5 ⁰³	" Chitigház "	5 ³⁹	10 ⁵⁴	6 ¹⁴	9 ⁰¹	12 ³¹	—	5 ⁰⁴
8 ³⁶	11 ³⁰	—	3 ²⁸	6 ⁵³	8 ²¹	5 ³⁸	" Curtiei "	4 ⁴⁵	10 ⁰⁷	5 ³⁹	8 ³⁶	11 ⁶²	—	4 ⁴⁰
—	12 ¹¹	2 ⁰⁴	4 ³⁰	7 ¹⁸	6 ³⁵	6 ³⁵	Mest. Arad "	3 ⁵⁶	9 ³⁵	Pers. 5 ¹⁰	8 ¹⁸	11 ²⁰	—	4 ²¹
—	—	2 ¹⁸	4 ⁴²	—	6 ⁵⁵	6 ⁴⁶	" Glogovaț "	2 ¹⁹	8 ⁴⁵	Comunicaț Duminică și sărbători	—	10 ³⁸	6 ⁴⁶	—
—	—	2 ⁵²	5 ⁰³	—	7 ⁴⁶	7 ⁰⁶	" Gioroc "	1 ⁴²	8 ²⁴	—	—	10 ¹⁴	6 ¹⁷	—
—	—	3 ¹¹	5 ¹⁴	—	8 ¹²	7 ¹⁶	" Pauliș "	1 ²²	8 ¹²	—	—	10 ⁰⁰	6 ⁰⁰	—
—	12 ⁵⁰	3 ³³	5 ³⁵	7 ⁵⁸	—	7 ³⁴	" M.-Radna "	1 ⁰¹	7 ⁵⁷	Mest. 7 ⁰²	7 ³⁰	9 ⁴⁵	5 ⁴⁴	3 ²⁷
—	1 ⁴⁶	5 ¹¹	6 ⁵⁸	8 ⁵⁴	—	8 ⁵¹	" Soborșin "	—	6 ²⁵	—	6 ³⁴	8 ¹⁵	Pers. 4 ⁰⁰	2 ³¹
—	2 ²³	—	8 ⁰⁸	9 ³⁴	—	9 ⁵⁹	" M.-Ilie "	—	5 ¹³	—	5 ⁴⁵	7 ⁰⁶	—	1 ³⁹
—	3 ¹³	Mest. 5 ²⁶	9 ²⁴	10 ²⁵	—	11 ¹¹	" Pișchi "	—	4 ¹²	10 ³⁵	5 ⁰⁸	6 ⁰⁵	—	1 ⁰⁰
—	4 ¹⁵	7 ²¹	10 ⁴⁰	11 ¹²	—	12 ²¹	" Alvinț "	—	2 ⁵³	9 ⁰³	4 ⁰⁹	4 ³⁴	—	11 ⁴⁰
7 ³⁶	—	8 ²¹	11 ³⁰	11 ⁴⁵	—	1 ⁰⁵	sos. Teiuș pl.	—	2 ⁰⁰	8 ¹¹	3 ³³	3 ⁴³	8 ⁵⁵	—

Arad—Timișoara și retour.

Pers.	Pers.	Mest.	Stațiunile	Mest.	Pers.	Pers.
6 ²⁰	11 ⁵⁶	5 ⁰⁰	pl. Arad sos.	10 ⁴³	3 ⁴⁴	10 ⁵⁵
6 ³¹	12 ⁰⁷	5 ²¹	" Arad n. "	10 ³⁰	3 ³⁴	10 ⁴⁵
6 ⁴³	12 ²⁵	5 ⁴⁷	" N.-Ságh "	10 ⁰⁵	3 ¹⁶	10 ²⁶
7 ⁰⁸	12 ⁴²	6 ¹⁴	" Vinga "	9 ⁴⁷	3 ⁰¹	10 ¹¹
7 ²⁰	12 ⁵⁴	6 ³⁴	" Orczifalva "	9 ²⁴	2 ⁴³	9 ⁵⁴
7 ³¹	1 ⁰⁵	6 ⁵²	" Merczifalva "	9 ⁰⁹	2 ³⁴	9 ⁴³
7 ⁴³	1 ¹⁷	7 ¹²	" Sz. András "	8 ⁵¹	2 ¹⁹	9 ²⁹
8 ⁰¹	1 ³⁵	7 ³⁹	sos. Timișoara pl.	8 ²⁵	2 ⁰⁰	9 ¹⁰

Ciaba—Oradea-mare și retour.

Mest.	Pers.	Pers.	Stațiunile	Pers.	Pers.	Mest.
4 ⁵⁰	7 ⁰⁰	2 ³³	pl. Ciaba sos.	12 ⁴²	7 ⁰⁶	10 ³⁰
5 ²⁶	7 ²⁷	3 ⁰⁵	" Giula "	12 ²¹	6 ⁴⁴	10 ²¹
5 ⁵⁶	7 ⁴⁷	3 ²⁷	" Sarkad "	11 ⁵⁷	6 ¹⁷	9 ³¹
6 ¹⁰	7 ⁵⁶	3 ³⁹	" Kötgyám "	11 ⁴⁶	6 ⁰⁵	9 ¹⁵
6 ⁴⁷	8 ²³	4 ¹⁰	" Szalonta "	11 ²⁶	5 ⁴⁴	8 ⁴⁶
7 ¹⁸	8 ⁴²	4 ³⁴	" Cséffa "	11 ⁰	5 ¹⁹	8 ⁰⁵
7 ⁵¹	9 ⁰⁴	5 ⁰⁰	" Lees "	10 ⁴⁸	5 ⁰¹	7 ⁴⁰
8 ¹⁶	9 ²¹	5 ¹⁹	" Ősi "	10 ²⁹	4 ⁴⁰	7 ¹²
8 ³¹	9 ³²	5 ³⁰	sos. Oradea-m. pl.	10 ²⁰	4 ³⁰	7 ⁰⁰

Alvinț—Sibiu și retour.

Mest.	Mest.	Pers.	Stațiunile	Pers.	Mest.	Mest.
2 ⁰⁰	7 ³⁰	4 ¹⁰	pl. Alvinț sos.	11 ³⁰	7 ⁴⁸	10 ¹⁵
2 ²⁴	7 ⁵⁷	4 ³¹	" S.-Sebeș "	11 ¹⁴	7 ²⁸	9 ⁵⁵
6 ⁵⁵	12 ⁴⁰	8 ⁰⁵	sos. Sibiu pl.	7 ⁴⁴	2 ⁰⁵	5 ⁰⁵